

Euro Trials -verkoston kasvatuskoe Paraisilla

Hortensioiden hurmaa

teksti: DANIEL FALCK, SAARA TUOHIMETSÄ

Yleisöpäivänä valitsemme suosikit ja inhokit. Halukkaat saavat osallistua myös hortensiataimen arvontaan.

Heinä-syyskuussa Paraisten Keskuspuistossa kuohuu, ei Saaristo- vaan kukkameri. Kyseessä on kahdeksassa maassa yhtä aikaa tehtävä japaninhortensioiden Euro Trials -kasvatuskoe. Esittelemme tässä siitä saamiamme alustavia tuloksia.

Euro Trials on yhdeksässä Euroopan maassa toimiva, Hollannin kuninkaallisen puutarhaseuran (KVBC) koordinoima, lähinnä kasvitutkimuslaitoksista ja taimistoista koostuva koeviljelmäverkosto. Mukana ovat lisäksemme Belgia, Englanti, Irlanti, Islanti (ei osallistu tähän kokeeseen), Itävalta, Ranska ja Saksa. Aiemmin Luonnonvarakeskus (Luke) koordinoi kokeita Suomen osalta. Meilläkin viisivuotinen (2020–25) japaninhortensiakoe (*Hydrangea paniculata*) perustettiin yhteistyössä Luken kanssa. Vuodesta 2023 lähtien on vastuu siirtynyt kokonaan Paraisten kaupungille.

Euro Trials -koeviljelmien avulla pyritään saamaan selville eri pensaslajikkeiden kestävyyttä ja käytettävyyttä. Hortensiakokeessa tutkimme myös leikkuutavan vaikutusta pensaan rakenteeseen ja kukintaan. Erot tulevat hyvin selvästi esille lajikkeiden kasvaessa rinnakkain.

Arvioimme erikseen lajikkeen muodon, kukinnot ja kokonaisuuden asteikolla 0 en ostaisi, 1 ok, 2 hyvä, 3 erinomainen (***) . Käytössä on myös luokka S erityisille kasveille, joiden arvo ei ole välttämättä kukinnassa. Perushavaintojen lisäksi pyrimme tarkkailemaan pölyttäjiäkin, mutta tämä ei ole ollut mukana alusta asti eikä liity suoraan Euro Trialsiin. Muissa maissa asiantuntijaraadit tekevät arvioinnit useaan kertaan kasvukauden aikana. Me olemme kokeneet tärkeäksi saada

myös yleisön äänet kuuluviin vuodesta 2022 lähtien järjestämiemme ammattilais- ja yleisöpäivien avulla.

Paraisilla koe on muista maista poiketen sijoitettu yleiselle alueelle, Green Flag Awardilla palkittuun Keskuspuistoon, ja on siten avoin kaikille. Muut koeviljelmät tyhjennetään kokeen päätyttyä seuraavaa kasvia varten, mutta Hortensia-puisto jää Paraisilla paikalleen.

Viljelmän ohi kulkee suosittu, Kirkkosalmen rantaa seuraileva puistokäytävä ja sen toisella sivulla on pientaloja. Hyvin lähellä sijaitsee ikääntyneiden ympärivuorokautisen asumisen yksikkö. Hortensiapuisto onkin otettu ilolla kaupunkilaisten käyttöön ja sen merkitys oleskeluympäristönä ja kohtaamispaikkana lieenee jo suurempi kuin sen tutkimuksellinen arvo. Näyttää siltä, että muut Euro Trials -maat lähtevät jatkossa kokeilemaan meidän esimerkkiämme ja etsivät julkisia paikkoja tuleville kokeille.

ALKUASETELMASTA ALUSTAVIIN TULOKSIIN

Uuden puistonosan suunnittelu- ja perustustyöt teimme 2020. Sen kylkeen rakensimme kasvipeitteisen hulevesipainanteen tankkeineen, jotta voimme käyttää hulevesiä hyväksi. Istutimme 326 kappaletta noin 2-vuotiaita pistokastaimia 114 lajikkeesta toukokuussa 2021.

Hortensiapäivänä jaamme tietoa ja kokemuksia ammattilaisten ja yleisön kesken.

Yleisön keustosuosikki *Hydrangea* PINKACHU 'SMHPPINKA' on tiiviskukintoinen ja väritytty voimakkaasti. Kukintojen väreissä on suuria eroja limen-vihreästä purppuraan.

Työmatkalla voi poiketa puistoon ja pysähtyä hetkeksi nauttimaan.

Suurimmasta osasta lajikkeita saimme kolme kasvia, osasta kaksi ja muutamasta yhden. Yllättävän moni lajike kukki jo samana vuonna. Kasvit ovat sen jälkeen menestyneet pääsääntöisesti erittäin hyvin meillä Paraissilla, toisin kuin monella muulla koeviljelmällä. Itävallassa ja Ranskassa noin puolet lajikkeista on kuollut pitkien hellejaksojen takia. Näyttää siltä, että japaninhortensiat kärsivät paahteesta myös meillä, vaikka kasvit saivatkin vettä. Hortensiapuistossa tämä näkyy alueen aurinkoisemmassa ja kuivemmassa päässä, missä taimet kasvavat heikommin. Kastelua puisto on tarvinnut suhteellisen vähän. Lannoitukseen käytämme kananlantaa 1–2 kertaa kasvukaudella.

KIITETTÄVÄÄ TALVENKESTOA JA KASVITUHOOJIIEN SIETOKYKYÄ

2022. Vain 10 pensasta sai sellaisia vaurioita, että kuolivat kesän mittaan. Lähes kaikki lajikkeet ovat kestäneet talvet kukintoon asti. Peruskasvatuksessa pensaas leikataan sen verran vuosittain, että nekin, joilla version kärjet ovat paletuneet 1–2 nivelen matkalta, eivät kasvukaudella eroa muista mitenkään. Osa lajikkeista on saanut talvivaurioita mahdollisiin voimakkaisiin, piiskamaisiin vuosiversoihin. Esimerkiksi talven 2023–24 jälkeen havaitsimme tällaisia vaurioita seuraavissa: 'Polar Bear', 'Vera', MAGICAL VESUVIO 'Kolmavesu', 'Taiwan form', LIVING RED VELVET, GRAFFITTI 'ROU1406' ja vielä nimeämätön LIVINGNO1533-1. Kahta lajiketta emme voi suositella: FIRE LIGHT 'SMHPFL' ja 'Big Chine Continental' eivät näytä olevan kestäviä. Myös DIAMANT ROUGE 'Rendia' näyttäisi olevan herkempi kuin muut. Kasvintuhoojia tuntuu hortensioilla olevan hyvin vähän. Joillakin lajikkeilla olemme havainnoineet lehtien pilkkunutumista syyspuolella, mutta se tuntuu olevan enemmänkin esteettinen haitta kuin kasvin kuntoa heikentävä tekijä. Hyönteisvaurioita emme ole havainneet, mutta rusakoille tuntuvat hortensioiden versot maistuvan kevättalvella. Osa kasveista onkin saanut turhan vahvan kevätleikkauksen. Kokeen takia olemme pyrkinet torjumaan niitä

lampaanrasvapohjaisella karkotteella. Vaikka kasvit ovat saaneet olla pääsääntöisesti rauhassa, vuonna 2024 useiden pensaiden kukintoja riivittiin kukintorankaan asti ja yksittäisiä versoja katkottiin tihutiin lähinnä oleskelupaikan läheltä. Onneksi kasvit korjaavat itsensä melko hyvin ja nopeasti.

PEHMYTJÄATELOITA JA PITSIÄ

Viime aikoina on uusia japaninhortensialajikkeita jalostettaessa keskitytty pensaas pieneen kokoon. Monet uusista lajikkeista jäänevät alle 120 cm korkeiksi, vaikka lopullista kokoa onkin vaikea arvioida. Neljän kasvukauden jälkeen pienin koekasveista oli 65 cm ('Dharuma') ja suurin 205 cm korkea ('Mustila'). Pensaiden muoto vaihtelee lajikekohtaisesti hyvin pyöreistä kapeisiin pystykasvuisiin. Pyöreät toiminevat parhaiten yksittäispensaana, monet pystykasvuiset voisivat olla hyviä esimerkiksi aidanteissa. Leikkuulla voidaan vaikuttaa muotoon jonkin verran, mutta lajikkeelle tyypillinen kasvutapa on hyvä huomioida suunnittelussa. Jollakin lajikkeilla versot eivät jaksakaan kannatella kukintojen painoa ja ne lamoavat. Tämä vähentää selvästi niiden saamia ammattilaispisteitä. Kartiomaisten kukintojen tyypit voi karkeasti jakaa kahden ryhmään: ne joilla se on pitsimäinen, sekä pienistä fertii-

EURO TRIALS -KOKEET PARAISILLA

Yhdeksässä Euroopan maassa toimivan Euro Trials -verkoston tavoitteena on löytää parhaita lajikevaihtoehtoja viherrakentamiseen. Paraisten kaupungin Hortensiapuistossa tutkimme 114 japaninhortensialajikkeen (*Hydrangea paniculata* cv.) kestävyyttä, käyttöarvoa ja leikkuun vaikutusta 2020–2025. Puisto on osa Green Flag Award -palkittua Paraisten Keskuspuistoa. Lajikkeiden muodoissa, korkeuksissa ja kukinnoissa on suuria eroja, jotka vaikuttavat niiden esteettisyyteen. Kaikki lajikkeet hyötyvät kevätleikkauksesta, koska se parantaa niiden muotoa ja tuottaa näyttävämmän kukinnan. Euro Trials -verkoston edellinen arvioitava pensassuku oli angervot (*Spiraea* sp.). Seuraavana vuorossa ovat pienet jasmikelajikkeet (*Philadelphus* sp.).

leistä että steriileistä laitakukista koostuva (esimerkiksi kuutamohortensia 'Praecox') ja ne joiden ulkonäkö on tiivis ja laitakukkien hallitsema (syyshortensia 'Grandiflora'), kuin kesäinen pehmytjätelö. Tiiviit kukinnot saavat eniten yleisöäänä hortensiapäivänä. Ammattilaistenkin erinomaisiksi arvioimista vain 'Savill Lace' on selvästi pitsimäinen, tosin LIVING MILK AND HONEY 'LCNO17' -lajikkeellakin on "puolipitsimäinen" pallokukinto. Se on ollut myös yleisön keustosuosikkeja. Kun kysyimme, mitä lajiketta yleisön edustajat eivät ostaisi (2024), suurin osa äänistä meni lajikkeille, joilla kukinto on pitsimäinen.

Kuva: Daniel Falck / Paraisten kaupunki

Paraisten Keskuspuistossa, Kirkkosalmen rannalla sijaitseva Hortensia puisto elokuun alussa 2024

Kuva: Daniel Falck / Paraisten kaupunki

Nokkosperhonen (*Aglais urticae*) siemailee mettä hortensialla.

Hortensia puiston vaahtopääät kuohuvat.

Kuva: Daniel Falck / Paraisten kaupunki

Sekä ammattilaiset että yleisön on hurmannut *Hydrangea* LIVING MILK AND HONEY 'LCNO17'.

KEVÄTLEIKKUUN VAIKUTUKSET

Yksi tärkeimpiä havaintojamme on se, että käytännössä kaikki lajikkeet hyötyvät leikkauksesta. Se parantaa pensaiden rakennetta ja tekee niistä tasapainoisempia. Olemme arvioineet leikkuutarvetta osin talvivaurioiden, osin kasvutavan perusteella. Oheisessa taulukossa 1 tarkoittaa vähäistä, 3 suurta tarvetta. Vain yksi lajike ei näytä tarvitsevan sitä ollenkaan: 'Lena', joka on muuten arvioitu vain yhden tähden arvoiseksi. Leikkaus voi vaikuttaa kukinnan kokoon (raju leikkaus kasvattaa kokoa) ja leikkuutavalla on selvä vaikutus kukinta-aikaan: mitä voimakkaampi, sitä myöhempään kukinnan alkaminen siirtyy. Osa lajikkeista alkaa kukkia jo heinäkuun alkupuolella, toiset vasta syyskuussa. Osa lajikkeista näyttää olevan niin myöhäisiä, että niitä tuskin kannattaa viljellä kovin pohjoisessa.

PÖLYTTÄJIEN JUHLAA

Kun huomasimme, että japaninhortensiat vetävät kukkiessaan pölyttäjiä puoleensa, aloimme pitää niistä enemmän kirjaa. Hyvin suppeallakin havainnoinnilla (3 kertaa vuonna 2024) havaitsimme neljän eri hyönteislahkon edustajia yhteensä 93 lajikkeessa, eli noin 81 % kaikista. Päiväperhosia havaittiin 22:ssa, pistiäisiä (kimalaisia, mehiläisiä, ampiaisia) 84:ssä ja kaksisiipisiä (kärpäsiä, sääskiä) 45 lajikkeessa. On mahdollista, että moni muukin lajike voisi toimia

NIMI	LEIKKUUTARVE	KOKO	PENSAAN MUOTO	KUKINNON MUOTO	HYÖNTEISIÄ / TUOKSUVA	AMMATTI-LAISET	YLEISÖ
MAGICAL MATTERHORN 'Bokomaho'	1	100	pyöreä, voi lamota	tiivis, suuri	H	***	
LITTLE LIME 'Jane'	2	105	pyöreä, tasainen	tiivis	H	***	
LITTLE FRESCO 'ROU 201306'	3	105	pyöreä	tiivis	H	***	yks
'Brussels Lace'	2	110	pyöreä, tuuheaa	tiivis	H	**(*)	yks
SKYFALL 'Frenne'	3	120	pyöreä	puolipitsi	H	**(*)	yks
WHITELIGHT 'HYLV02'	3	120	pyöreä, tuuheaa	tiivis	H	**(*)	yks
MAGICAL KILIMANJARO 'Kolmakilima'	3	120	pyöreä	tiivis, mukkea	H, T	***	yks
PINKACHU 'SMHPPINKA'	2	125	pyöreä, tuuheaa	tiivis, suuri		**(*)	yks
LIVING MILK AND HONEY 'LCNO17'	3	125	pyöreä	tiivis, suuri	H	**(*)	yks
MOJITO 'GRHP10'	3	130	pyöreä, tuuheaa	tiivisi, leveä	H	**(*)	
LIVING SUMMER BREEZE (LIVINGNO1535-1)	3	130	pyöreä	pitsi	H	**(*)	yks
PINKY WINKY 'DVPPinky'	2	135	pysty	tiivis	H	**(*)	
'Silver Dollar'	2	145	pysty, voi lamota	tiivis	H	***	
LIVINGNO1535-2	3	145	pystyn pyöreä, runsas	pitsi	H	**(*)	
MAGICAL STARLIGHT 'Degustar'	2	175	pysty	pitsi	H, T	***	
'Savill Lace'	3	175	pysty, leveä	pitsi	H, T	***	

Kuva: Daniel Falck / Paraisten kaupunki

A large, dense bush of white and pink flowers, likely a hydrangea, with green foliage. The flowers are in various stages of bloom, showing white and pink hues. The background is dark and out of focus.

